

Jaarverslag IVN Veghel 2023

Leden

Het aantal donateurs is stabiel en het aantal leden iets gestegen; het jaar eindigt met 144 leden en 8 donateurs.

Het Bestuur (Rea Vonk)

Het bestuur kijkt terug op een jaar vol activiteiten, mooie natuurbelevingen en een gezellig 45-jarig jubileum.

De landelijke perikelen van het vormen van 'Een IVN' hebben veel tijd gekost. Inmiddels is dit juridisch allemaal afgehandeld. Blijft staan dat het samen gaan van de professionele organisatie en de vrijwilligersorganisatie nog steeds lastig is.

Dit jaar is er meer aandacht geweest door de provinciale IVN voor praktische ondersteuning: hulp bij het opzetten van de cursus Jeugdnatuurgidsen en meer betrokkenheid bij het regio-overleg.

Voor onze afdeling blijft het belangrijkste uitgangspunt dat de werkgroepen het hart zijn van de vereniging. Het bestuur wil zich inzetten om de werkgroepen zo goed mogelijk te ondersteunen zodat ieder enthousiast en zo goed mogelijk toegerust, zich in kan zetten voor IVN.

Komend jaar staan er bestuurswisselingen op de agenda: van de voorzitter en het secretariaat. Hun termijn is na 4 jaar verstreken. We hopen op enthousiaste opvolging.

Inmiddels voelen we ons helemaal thuis in de Natuurtuin en wordt er gewerkt aan een goede gebruikersovereenkomst met de gemeente.

De Nieuwjaarswandeling, georganiseerd door het bestuur, in het nieuwe gebied in 't Hurkske was de aftrap voor het nieuwe jaar en er is een toast uitgebracht op een duurzaam, divers en groen 2023.

De werkgroepcoördinatorenbijeenkomst geeft een goed beeld van wat er omgaat in de vereniging. In de verslagen van de verschillende werkgroepen kun je hierover lezen. Nog steeds zijn er werkgroepen onderbezet en sommige werkgroepen zijn naarstig op zoek naar een nieuwe coördinator. We hopen dat we daar gezamenlijk weer oplossingen voor kunnen vinden, bijvoorbeeld door de taken meer onderling te verdelen. De jeugdnatuurgidsen zijn hier al mee begonnen.

Het vernieuwen van de landelijke website is naar tevredenheid afgerond en Liza de Kiewit, heeft samen met Matty Meij veel werk verzet om onze eigen website zo toegankelijk en aantrekkelijk mogelijk te maken.

De natuurgidsenopleiding verloopt naar wens. Één deelnemer is afgehaakt. De jeugdnatuurgidsencursus die ook samen met de regio is georganiseerd, heeft 3 nieuwe enthousiaste jeugdnatuurgidsen opgeleverd. De online paddenstoelencursus van de Mycologische vereniging is met korting aan alle natuurgidsen aangeboden als een nascholing en daar hebben 6 natuurgidsen gebruik van gemaakt.

Financieel staan we er goed voor. Het ledenaantal is gegroeid in het afgelopen jaar en we hebben enkele schenkingen en subsidies gehad.

Op 15 februari vond de jaarvergadering plaats met 25 aanwezigen. We gaan er vanuit dat er voldoende is meegedacht en gereageerd vanuit de leden om door te gaan met ons werk. Er zijn dit jaar 4 jubilarissen gehuldigd en bedankt voor hun bijdragen al die jaren.

Het Platform Natuur en Landschap Meierijstad (PNLM) is een vertegenwoordiging van de natuurverenigingen van Meierijstad en heeft dit jaar drie maal vergaderd met de gemeente. Diverse onderwerpen zijn aan bod gekomen, o.a. het nieuwe bosbeheerplan. Het convenant dat PLNM met de gemeente heeft afgesloten is geëvalueerd en beide partijen zijn tevreden over de samenwerking. Voorgestelde verbeteringen zijn om minimaal 3 maal per jaar bij elkaar te komen waarbij de wethouder minstens 1 keer aansluit.

We gaan het nieuwe jaar in met veel zin in mooie natuurbelevingen in samenwerking met onze leden.

Werkgroep PR:

- Website en facebook (Liza de Kiewit)

De website is dit jaar overgegaan naar een ander software systeem, namelijk Wordpress. Ook is het stokje van webmasterschap overgedragen van Matty Meij naar Liza de Kiewit. Om de website wat meer van deze tijd te maken zijn de menustructuur en de homepagina aangepast. Daarnaast worden er per pagina ook aanpassingen gedaan om de leesbaarheid en actualiteit te verbeteren.

Naast de website is er ook een IVN Veghel Facebook pagina; beheerd door Peter Otte. Hier verschijnen naast aankondigen van- en terugblikken op activiteiten ook natuurfoto's van leden. De facebook pagina heeft momenteel 284 volgers.

- Jaarprogrammacommissie (Karin Koppen)

Het jaarprogramma voor 2023 is met de Sprokkels Winter (1^e helft van het jaar) en Sprokkels Voorjaar/Zomer (2^e helft van het jaar) meegestuurd. Alle activiteiten worden ook gepubliceerd op de eigen website. Er zijn dit jaar weer 4 lezingen georganiseerd en 3 ledenavonden. Bijna iedere maand is er een buitenactiviteit in een van de natuurgebieden in Meierijstad. De activiteiten werden dit jaar allemaal goed bezocht met als hoogtepunten de excursie in Ham-Havelts met 36 deelnemers en de paddenstoelenstafette waar meer dan 70 volwassenen en 75 kinderen aan hebben deelgenomen.

De jaarprogrammacommissie is uitgebreid met Thea Eskes en bestaat nu uit 5 personen.

- Tentoonstellingswerkgroep (Ardie van der Steen)

Dit jaar waren er twee IVN activiteiten, waarbij de kraam wordt opgezet om deelnemers te ontvangen en te informeren. Zoals in september bij de postenwandeling in het nieuwe natuurgebied het Hurkske. En bij de padenstoelenexcursie in oktober in het Hurkske.

Daarnaast waren er twee activiteiten in samenwerking met de Natuurtuin het Bundertje zoals de Stekjesmarkt in mei. Hierbij was vooral de aandacht op kinderen gericht met als thema bodemdiertjes en compost maken. In september was het Oogstfeest met als thema zaden en bessen met een herfstquiz voor kinderen.

- Persberichten (Karin Koppen)

Voor alle publieksactiviteiten zijn persberichten gestuurd naar de plaatselijke kranten en het Brabants Dagblad. Er is een enkele keer gebruik gemaakt van het digitale evenementenbord van Meierijstad. De gemeente heeft ook een websitepagina (bezoekmeierijstad.nl) die in de vergetelheid was geraakt maar nu weer opnieuw gebruikt gaat worden. Daarnaast wordt er zeer regelmatig een e-mail berichtje gestuurd met melding van komende activiteiten naar leden en naar mensen die zich 'geabonneerd' hebben op deze service.

- Sprokkels (Karin Koppen)

Sprokkels is dit jaar driemaal verschenen in een oplage van ongeveer 100. De herfsteditie is wat dikker omdat daarin het jaarverslag gepubliceerd wordt en ter compensatie is de voorjaarseditie dunner. Pieter van Breugel is de 'huisschrijver' van Sprokkels en zorgt er in bijna iedere editie voor dat er een interessant verhaal te lezen is naast het afdelingsnieuws.

Werkgroep Wandelen met cliënten van dagopvang De Donk (Maria van den Oetelaar)

Afgelopen jaar zijn we in het voor- en najaar 16 keer bij dagopvang De Donk geweest. Ons groepje bestaat uit 3 personen. De wandelingen, van ruim een uur, gingen naar het Geerbos of Natuurtuin 't Bundertje. Telkens gingen er 5 tot 8 cliënten mee, de meesten in een rolstoel. Enkele lopend met of zonder rollator. We vinden het belangrijk om tijdens de wandeling iets te laten zien en te vertellen over de natuur. Onderweg hebben we een stop en drinken we wat. Het wandelen in de natuur wordt als prettig ervaren. Vanwege slecht weer hebben we enkele keren een binnen-activiteit gedaan, zoals natuurbingo.

Plantenwerkgroep (Karin Koppen)

Zoals ieder jaar is ook dit jaar de plantenwerkgroep gestart met de Eindejaarsplantenjacht met daaraan gekoppeld de enige werkgroepvergadering.

Van FLORON kwam het aanbod om mensen de online-plantencursus van FLORON aan te bieden tegen een gereduceerd tarief. Daar is door vier leden van de plantenwerkgroep gebruik van gemaakt en ook 7 niet-IVN leden zijn de cursus gaan doen. Voor de cursus zijn 3 studieavonden georganiseerd. De cursisten konden ook meedoen met alle activiteiten van de plantenwerkgroep. Twee cursisten zijn tijdens de cursus lid geworden van de vereniging.

Van april t/m augustus is er bijna wekelijks geïnventariseerd: o.a. is het Geerbos in 3 kilometerhokken onderzocht op de aanwezige planten. Leuke vondsten waren Blaassilene, Trosraaigras, Colombiaanse wolffia, Struisvaren, Valse voszegge. Ook is de werkgroep een keer naar de Zwartblauwe rapunzels gaan kijken in het Wijboschbroek en zijn de muurplanten in centrum Veghel gemonitord. De totaallijsten worden doorgegeven aan FLORON; dit jaar voor het eerst digitaal met de VERA-app.

In de andere maanden is er 7 keer een studieavond georganiseerd waarbij verschillende planten bestudeerd werden. Daarbij wordt veel gebruik gemaakt van de stereomicroscopen.

Op papier bestaat de werkgroep uit 19 deelnemers waarvan er ongeveer 12 zeer actief en lekker fanatiek zijn

Amfibieënwerkgroep (Matty Meij)

Het jaar begon wat rommelig. Wel zijn we naar de Rips geweest om de Heikikker in paartenuet te zien, maar we waren net te laat. We vonden wel legsels van de heikikker. In april is het luisteren naar de Knoflookpad weer van start gegaan en in 11 van de 18 poelen die we beluisterd hebben zijn er Knoflookpadden gehoord.

Mei stond in het teken van een onderzoek naar de poelen in een mogelijk toekomstig EVZ van de Beekse loop naar het Wijboschbroek. Langs deze route liggen 16 poelen; veel van deze poelen staan vol riet of zijn door bomen en struiken zo dicht gegroeid dat er geen licht meer bij kan komen. Een paar poelen liggen op particulier terrein en konden niet onderzocht worden. Van al deze poelen was er maar 1 waar we Kleine watersalamander hebben aangetroffen.

Juni stond in het teken van het fuikonderzoek naar de Knoflookpadlarven; in 1 van de 11 onderzochte poelen hebben we larven aangetroffen, dat is minder dan de afgelopen jaren. Mogelijk is de ontwikkeling sneller is gegaan door het warme weer en waren we te laat. Wel is meteen gebruik gemaakt van de gelegenheid om DNA af te nemen van de Groene kikker; er zijn totaal 3 kikkers bemonsterd. Deze monsters zijn opgestuurd en worden gebruikt in een landelijk onderzoek naar het voorkomen van exotische groene kikker soorten in Nederland.

Geerbos Insectentuin (Pieter van Breugel)

Ondanks de wisselvalligheden van het weer is de insectentuin in het Geerbos ook in 2023 weer tot volle bloei gekomen. De voorjaarsmetselbijen waren helaas weer mager vertegenwoordigd, hoewel iets beter dan vorig jaar. Op een aantal plekken was de beplanting in de tuin vernieuwd. De zomer bood diverse verrassingen. Zo vloog er een tiental dagen lang een mannelijke Keizersmantel (*Argynnis paphia*) rond, die helaas geen partner vond. Voor de rupsen is er ook geen voedsel, want die leven op wilde viooltjes. Er waren weinig andere vlinders, hoewel er een paar Landkaartjes (*Araschnia levana*) en Gehakelde aurelia's (*Polygonia c-album*) gezien werden. Rupsjes van de Oranjetip (*Anthocharis cardamines*) waren te vinden op Look-zonder-look. Het Klein koolwitje (*Pieris rapae*) zette eitjes af op Wilde reseda. Maar gewone soorten als de Distelvlinder (*Vanessa cardui*), Dagpauwoog (*Aglais io*) en Atalanta (*Vanessa atalanta*) bezochten de tuin in verontrustend lage aantallen.

Onverwacht bleek er een nogal zeldzame muurwesp, *Ancistrocerus antilope*, erg actief met het maken van broedcellen in vaak zeer oude nestgangen van 8 of 9 mm diameter. Er worden door deze wesp met name rupsen van de Herfstkortvleugelmot (*Diurnea lipsiella*) verlamd aangevoerd. Deze wespesoort is al enkele jaren in de tuin actief, maar dit jaar werden meer dan honderd nestgangen gevuld. Dat is te zien aan de met leem glad afgewerkte voorkanten van de gebruikte nestgangen.

In de zomer heeft Peter Otte, met hulp van Matty Meij, twee nieuwe bijenhôtels geplaatst en één oud exemplaar verwijderd. Al snel werden de nieuwe nestgangen door een verscheidenheid aan bijen en wespen geaccepteerd. Een zeldzame soort, behangerswesp (*Discoelius zonalis*), die verlamde rupsen aanvoert, maakte na jaren afwezigheid in de tuin al snel gebruik van de geboden kansen, alsmede luizenjagers als *Passaloecus corniger*, *Pemphredon lugens* en *Psenulus fuscipennis*.

Tronkenbijen (*Heriades truncorum*), behangersbijen als de Tuinbladsnijder (*Megachile centuncularis*) en de Grote bladsnijder (*Megachile willughbiella*) nestelden er al snel. Ook de Wormkruidbij (*Colletes daviesanus*) vond er intrek. Al die soorten trokken ook meteen sluipwespen aan.

De aanwezigheid van Echt bitterkruid in volle bloei hielp meerdere soorten bijen aan voedsel. De Kauwende metselbij (*Osmia leaiana*) en genoemde behangersbijen waren vaste klanten.

En zeer verrassend twee stuks Kielstaartkegelbij (*Coelioxys alatus*). Een zeer zeldzame soort, die de tuin te danken heeft aan enkele exemplaren van de eveneens zeldzame en laat in het seizoen nog actieve Distelbehangersbij (*Megachile ligniseca*). De Kielstaartkegelbij is immers de koekoeksbij van de Distelbehangersbij, die nestelend werd aangetroffen in enkele oude stukken bamboe.

Al met al bleek het toch een verrassend jaar in de insectentuin. De conditie ervan was weer te danken aan de constante inzet van Lidou van Beurden, geassisteerd door eerder genoemden en diverse andere helpers, met name Jeanine van der Weide. Het voortbestaan van de tuin behoeft aanwas van enthousiaste medewerkers.

Werkgroep Veghels Landschap (Fer Kalis)

De Werkgroep Veghels Landschap heeft ruim 20 leden waarvan ongeveer de helft 2 x per maand actief meewerkt. De werkgroep komt op de 1e en 3e zaterdag van de maand bij elkaar in het buitengebied voor het knotten van bomen. Per seizoen worden ca. 100 – 120 wilgen geknot.

Hoewel het hard werken is, wordt het knotten door de deelnemers zeer gewaardeerd. Men beleeft veel plezier aan het actief bezig zijn in de natuur. De koffie met koek in de pauze en de soep toe, zijn natuurlijk ook zeer populair.

De landelijke Natuurwerkdag is voor ons ook de eerste werkdag van het knotseizoen. De werkgroep doet jaarlijks mee met de Natuurwerkdag. Deze keer bestond dit keer uit het boomopslag verwijderen in een nieuw aangelegd natuurgebied in het Hurkske. De verwijderde jaarlingen (2.500 stuks) werden door "Meerbomen.nl" opgehaald om weer elders geplant te worden in het kader van aanplant van een miljoen bomen als CO2 compensatie.

Werkgroep Natuurtuin (Pam Kalis)

Elke 1e zondag van de maand was er een zondagochtendactiviteit. De natuuronderwerpen worden gepresenteerd zodat ze toegankelijk zijn voor een gemengd publiek, veelal met kleine kinderen maar met de bedoeling dat ook volwassenen er een leerzame en actieve ochtend kunnen beleven. Naast de jeugdnatuurgidsen werden er ook activiteiten verzorgd door de amfibieënwerkgroep, de plantenwerkgroep, de natuurgidsen in opleiding en een wilgentenenvlechter. Gemiddeld hadden we 20 bezoekers per keer, meestal ongeveer gelijke aantallen kinderen en volwassenen.

De stekjesmarkt in mei werd door ongeveer 60 mensen bezocht. Ardie (tentoonstellingwerkgroep) was er met IVN informatie. Heel mooi om te zien hoeveel mensen planten komen zoeken voor de tuin en ook informatie hierover willen. Kinderen nemen graag kruiden en moestuinplanten mee.

Het oogstfeest in september is altijd een feest voor bezoekers – en voor de vrijwilligers! De IVN-kraam stond er met, naast informatie, een herfstquiz voor kinderen en volwassenen. Schatting 300 bezoekers

Er was een jeugdnatuurgids aanwezig voor de bijentelling in het voorjaar en voor bodemdierendag in september

Biodiversiteit en beheer van de tuinen: de kruidentuinen, vlindertuin en bodemdierentuinen worden natuurlijk beheerd, met steeds meer aandacht voor inheemse beplanting. Composteren, bodemdieren en het laten liggen van blad zijn belangrijke thema's – de tuinen hebben hiermee een educatieve functie wat betreft natuurlijk en diervriendelijk beheer voor de vrijwilligers zelf en de bezoekers.

JeugdNatuurGidsen (Pam Kalis)

Begin 2023 is de groep schoolgidsen bij elkaar gekomen. De groep zat zonder coördinator om de scholenwandelingen te organiseren. De groep gidsen vond het echt belangrijk dat deze activiteiten en andere activiteiten met de jeugd, zoals Sloopjesdag en de zondagochtenden op de natuurtuin, doorgaan. De kinderen in contact brengen met de natuur is waardevol en wordt hoog gedragen door de gidsen.

Omdat ook de publieksactiviteiten en natuurtuinprogramma onder deze groep gidsen vallen, is de naam van de werkgroep veranderd in JeugdNatuurGidsen. Met als interim coördinator Fer Kalis en de inzet van de hele groep zijn de scholenwandelingen voor kern Veghel en Mariaheide in het voorjaar en in de herfst doorgegaan. Niet alle scholen hebben zich aangemeld – wel zijn alle aangemelde scholen ingeroosterd voor een wandeling. Met het aantal gidsen konden we de aanvraag net aan, dat hield elkaar goed in balans.

In het voorjaar hadden we 8 schoolklassen met in totaal 162 leerlingen en in de herfst 7 schoolklassen met in totaal 159 leerlingen. Sloopjesdag, een publieksactiviteit voor kinderen en begeleiders over het leven in en langs het water, in de Aa-Broeken: 31 deelnemers.

Werkgroep vrijdagmorgenwandeling (Pieter vd Berk)

We waren weer met elf of twaalf deelnemers en genoten al pratend van de natuur om ons heen. We wandelden weer in Erp, St Michielsgestel, Son, Maashorst, Heeswijk, Boekel, St Oedenrode, Rosmalen, Venhorst, Mill enz. Helaas zijn enkele vaste klanten i.v.m. blessures afgefallen. Er zijn echter ook weer enkele nieuwe natuurvrienden bijgekomen. We lopen met het motto van de 3 G's d.w.z. Gezondheid, Groen en Gezelligheid. En deze drie in willekeurige volgorde. Mooi dat wandelaars soms ook IVN-leden worden. We hopen op onbeperkte, mooie en gezellige wandelingen in de toekomst.

Werkgroep docenten - Cursussen (Fer Kalis)

IVN Veghel is één van de weinige afdelingen die nog regelmatig natuurcursussen verzorgt in de regio Noord Oost Brabant. Met korte natuurcursussen voor beginners worden mensen enthousiast gemaakt voor allerlei bijzonderheden uit de natuur in de directe omgeving. Het cursus team bestaat uit 6-8 docenten met ieder een eigen specialisme.

Afgelopen jaar is een lente cursus gehouden met 14 deelnemers, voornamelijk niet IVN'ers. Voor veel deelnemers is de cursus een eerste kennismaking met het IVN.

Schoolgidsen Erp e.o. (Tom van Lieshout)

We zijn in het voorjaar (7 t/m 9 juni) met 3 scholen op pad geweest in het nieuwe stukje natuur aan de Meerbosweg achter voorheen de Bosbeertjes. Een van de schoolgidsen van het eerste uur, Ad van Wanrooij, was helaas niet meer in staat om nog mee te doen en is een week later overleden. Gelukkig waren er ook 2 nieuwe aspirant gidsen die in het voorjaar hebben meegelopen en daarbij zo enthousiast waren dat ze in het najaar een post voor hun rekening hebben genomen. De onderwerpen waren slakken, (toekomst)bomen, snavels, weidevogels en waterdiertjes die zoals elk jaar het meest tot de verbeelding spraken. Op donderdag hadden we nog een extra post waar de leerlingen een heel groot nest hebben gemaakt zodat de hele klas er in paste.

In het najaar kwamen andere onderwerpen aan bod: solitaire bij, verspreiding van zaden, speuren naar sporen, vleesetende planten, paddenstoelen en een mierenkolonie.

Weidevogelwerkgroep (Tom van Lieshout)

Het voorjaar was heel nat. Voordeel hiervan was dat veel percelen zo nat waren dat de boeren er pas heel laat op konden met hun machines waardoor een aantal Kievitsnesten al uitgebroed was voordat men ging bewerken. We hebben 55 Kievitsnesten gevonden waarvan er 35 zijn uitgekomen.

Het was dit jaar het jaar van de scholekster waardoor we extra gelet hebben op broedende scholeksters op daken. Van de 15 gevonden legsels lagen er 5 op een dak waarvan 1 op het sedumdak van de gemeentewerf in Veghel. Negen nesten zijn uitgekomen. Ook hebben we 5 broedpalen gemaakt en geplaatst op waterrijke locaties zoals hier bij Udea. Helaas dit jaar nog zonder resultaten.

Samen met boeren hebben we dit seizoen 5 wulpennesten gevonden waarvan 1 met maar liefst 5 eieren. Hiervan zijn 2 nesten uitgekomen. Al met al een middelmatig seizoen waarin we wederom een terugloop hebben gezien van het aantal Kievitsnesten. Samen met enkele nieuwe vrijwilligers kijken we weer vol goede moed uit naar het nieuwe seizoen.

Werkgroep gidsen (Fer Kalis)

Elk jaar zorgt de jaarprogramma commissie weer voor een programma met allerlei activiteiten; veel van deze activiteiten worden begeleid door de natuurgidsen. De activiteiten van afgelopen jaar zijn allemaal doorgedaan met voldoende belangstelling. De excursie in de Aa-broeken was nat maar werd door de deelnemers zeer gewaardeerd. Ook de doorstapwandeling trok, mede gelokt door het mooie weer veel belangstelling. Net als de excursies Vroege vogels en Natuur in het Aa-dal. De fietsexcursie naar de voedselbossen kreeg een select groepje belangstellenden die wel zeer hoge temperaturen moesten trotseren.

Volgend jaar krijgt de werkgroep versterking van de nieuwe natuurgidsen die dan klaar zijn met hun opleiding tot Natuurgids